

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Plan-MER Bestemmingsplan Buitengebied Oirschot

**Advies over reikwijdte en detailniveau
van het milieueffectrapport**

30 oktober 2009 / rapportnummer 2321-43

1. HOOFDPUNTEN VAN HET MER

De gemeente Oirschot stelt een nieuw bestemmingsplan op voor haar buitengebied. Omdat dit bestemmingsplan kaderstellend is voor toekomstige m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten en omdat mogelijk een passende beoordeling volgens de Natuurbeschermingswet 1998 moet worden opgesteld, wordt voor het bestemmingsplan een plan-m.e.r.-procedure doorlopen. De gemeente heeft de Commissie voor de m.e.r. (verder: de Commissie) gevraagd om een advies over de reikwijdte en het detailniveau van dit plan-milieueffectrapport (plan-MER; verder MER).¹ Bevoegd gezag voor deze procedure is de gemeenteraad van Oirschot.

De Commissie beschouwt de volgende punten als essentiële informatie in het milieueffectrapport (MER). Dat wil zeggen dat voor het meewegen van het milieubelang in de besluitvorming het MER in ieder geval onderstaande informatie moet bevatten:

- een omschrijving van de doelen en ambities met betrekking tot het behoud en ontwikkeling van de hoge kwaliteit van het buitengebied van Oirschot als uitgangspunt voor het beoordelingskader;
- een heldere beschrijving van de alternatieven die mogelijk zijn binnen de beschikbare milieugebruiksruimte en de overige randvoorwaarden;
- de effecten van de emissie van geur, fijn stof en verzurende/vermestende stoffen als gevolg van de activiteiten in het plangebied en de beide LOG's binnen de gemeente;
- de maximaal mogelijke effecten op natuur, zoals depositie van verzurende/vermestende stoffen op de Natura 2000-gebieden en de Ecologische Hoofdstructuur. In het geval significante negatieve gevolgen op Natura 2000-gebieden niet zijn uit te sluiten, dient een passende beoordeling in het MER te worden opgenomen.
- Een beschrijving van de afweging tussen de mogelijke locaties voor windturbines en een beschrijving van de mogelijke inrichtingsvarianten² (of bandbreedte hiervoor) binnen één locatie op basis van milieuoverwegingen en beleidsdoelstellingen. De effectscore van deze alternatieven en varianten op windaanbod, landschap, leefomgeving en natuur.

Het is van belang dat het MER een zelfstandig leesbare samenvatting bevat, met voldoende onderbouwend kaartmateriaal³ en ander ondersteunend beeldmateriaal.

Dit advies is niet zelfstandig leesbaar, de Commissie bouwt in haar advies voort op de notitie Reikwijdte en Detailniveau (notitie R&D). Dat wil zeggen dat in dit advies niet wordt ingegaan op de punten die naar de mening van de Commissie in de notitie R&D voldoende aan de orde komen.

¹ Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

² Zie §3.1

³ Voorzien van duidelijke schaal en legenda

2. ACHTERGROND, BELEIDSKADER EN TE NEMEN BESLUITEN

2.1 Achtergrond en kader

Neem in het MER een overzicht op van de relevante beleidskaders en benoem de eisen en randvoorwaarden voor het voornemen die daaruit voortvloeien. Betrek daarbij in ieder geval:

- het Activiteitenbesluit;
- provinciaal beleid in relatie tot de (P)EHS;
- de Natuurbeschermingswet 1998 en de (concept) beheerplannen voor de Natura 2000-gebieden;
- Besluit luchtkwaliteit;
- Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit;
- het convenant 'beleidsregel stikstof en Natura-2000';
- provinciale doelstellingen en beleid voor windenergie;
- de Nota Buitengebied van de gemeente Oirschot;
- de Integrale visie Recreatie en Toerisme gemeente Oirschot (2007);
- gemeentelijke geluidbeleid.

Voorafgaand aan deze m.e.r.-procedure zijn besluiten genomen en beleidsstukken opgesteld die samen met dit MER het kader vormen voor het vast te stellen bestemmingsplan. Ga in het MER in op de opgaven en randvoorwaarden die hieruit voortkomen voor het bestemmingsplan.

2.1.1 Windenergie

Beschrijf in het MER de gemeentelijke, provinciale en landelijke doelstellingen⁴ voor duurzame energie en windenergie in het bijzonder en geef aan in hoeverre dit voornemen hieraan bijdraagt. Geef aan hoe de afstemming met de plan- en besluitvorming van de provincie en de gemeente Oisterwijk wordt gewaarborgd.

2.1.2 Intensieve veehouderij

In de notitie R&D wordt duidelijk dat de gemeente Oirschot reeds een plan-m.e.r.-procedure voor een partiële herziening van het bestemmingsplan voor de landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's) Stille Wille en Langereijt heeft opgestart. Geef aan hoe de plan-m.e.r.-procedure voor het bestemmingsplan 'Buitengebied Oirschot' en die voor de LOG's inhoudelijk en in de tijd op elkaar worden afgestemd en hoe deze initiatieven elkaar beïnvloeden, bijvoorbeeld via de beschikbare milieugebruiksruimte. Geef ook aan hoe de samenwerking met andere gemeenten en de provincie wordt vormgegeven.

2.2 Te nemen besluiten

Het bestemmingsplan zal het kader vormen voor toekomstige activiteiten. Bij het verlenen van vergunningen voor individuele initiatieven en bedrijven kunnen nog m.e.r.-procedures volgen. Deze procedures gaan dan over de milieueffecten en alternatieven bij de concrete invulling van de planonderdelen. Geef daarom in het MER aan welke (vervolg)besluiten nodig zijn om de voorgeno-

⁴ Bestuursvereenkomst landelijke ontwikkeling windenergie (BLOW).

men activiteiten in het plangebied te realiseren en of deze besluiten m.e.r.-(beoordelings)plichtig zijn.

Windturbines

Hoe de inrichtingsvarianten (zie §3.1) voor de windturbines voor een concrete locatie in dit MER uitgewerkt moeten worden en wat de reikwijdte en het detailniveau van effectbepaling moet zijn, is afhankelijk van de wijze waarop de windturbines worden opgenomen in het bestemmingsplan. Als de windturbines concreet bestemd worden in het bestemmingsplan dienen de inrichtingsvarianten volledig te worden uitgewerkt in het MER. Als in het bestemmingsplan een uitwerkingsplicht wordt opgenomen, dan kan in het MER volstaan worden met het onderzoeken van de bandbreedte voor de inrichtingsvarianten. Het kan zijn dat voor de besluitvorming over het uitwerkingsplan te zijner tijd een plan-MER moet worden opgesteld, hetgeen dan eventueel kan worden gecombineerd met het besluit-MER voor de Wm-vergunning voor de windturbines.

3. ALTERNATIEVENBESCHRIJVING

In het MER dienen de voorgenomen activiteiten beschreven te worden, alsmede de daarvoor redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven. Indien naast windturbines en IV-bedrijven andere m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten worden mogelijk gemaakt, zoals de plaatsing van biovergistingsinstallaties, dienen deze in het plan-MER meegenomen te worden.

3.1 Alternatieven windenergie

In het MER moet duidelijk worden op welke wijze windenergieplannen in het bestemmingsplan worden opgenomen en welke afwegingen daarbij een rol hebben gespeeld. In dit advies richt de Commissie zich locatieafweging in de regio en binnen de gemeente enerzijds, en anderzijds op de beschikbare bandbreedte voor de hoeveelheid op te stellen vermogen en wijze van plaatsen voor een specifieke locatie.

Locatiekeuze en alternatieven

Er is in de notitie R&D één voornemen voor een windpark langs de A58 benoemd: een park bestaande uit 5 windturbines met een totaal opgesteld vermogen van 15 MW (deels in de gemeente Oirschot). De milieueffecten van dit windpark zijn door de initiatiefnemer Essent onderzocht⁵. Alternatieven binnen de locatie (opstelling, vermogen) of op andere locaties zijn – voor zover de Commissie bekend – niet bekeken.

Maak het keuzeprocess dat heeft geleid tot de gekozen locatie inzichtelijk. Geef aan welke milieuoverwegingen daarbij een rol hebben gespeeld. Betrek hierbij reeds uitgevoerde onderzoeken naar windaanbod, plaatsingsmogelijkheden (zoekgebieden) in bijvoorbeeld quickscans of onderzoek van de provincie Noord-Brabant in deze regio. Beschouw het voornemen op basis van deze beleidsstukken en plannen en geef op basis daarvan aan welke locaties binnen het gebied van de gemeente Oirschot kansrijk zijn voor windturbines. Alternatieve locaties liggen wellicht elders langs de A58 of langs het Wilhelminaka-

⁵ Bosch en Van Rijn, Ruimtelijke onderbouwing Windturbinepark Kattenberg-Reedijk Oisterwijk en Oirschot, Essent Wind Nederland b.v., februari 2009,

naal (bijvoorbeeld ten oosten van Oirschot). Geef ook aan welke gebieden niet geschikt zijn voor windenergie en motiveer dit in het MER.⁶

Varianten binnen één locatie

De Commissie adviseert om in het MER inrichtingsvarianten te ontwikkelen, met als doel de energieopbrengst te maximaliseren ten opzichte van de negatieve milieueffecten op landschap, natuur en leefomgeving.

Te denken valt aan onderscheidende inrichtingsvarianten op:

- het aantal turbines en het op te stellen vermogen;
- wijze van opstelling;
- ashoogte en rotordiameter.

In het geval er voor de windturbines een uitwerkingsplicht wordt opgenomen in het bestemmingsplan, is het niet nodig alle mogelijke inrichtingsvarianten tot in detail uit te werken. In deze uitwerkingsplicht moet er wel daadwerkelijk ruimte zijn voor het ontwikkelen van inrichtingsvarianten. Ga in dat geval in het MER wel in op de maximaal beschikbare bandbreedte voor de inrichtingsvarianten in het bestemmingsplan voor hierboven de genoemde aspecten.

Effectbepaling voor alternatieven en varianten

Geef aan hoe eventuele locatiealternatieven, de voorkeurslocatie langs de A58 (inrichtingsvarianten of de bandbreedte voor de inrichtingsvarianten) scoren op de aspecten:

- windaanbod en energieopbrengst;
- kwantitatieve en kwalitatieve effecten op het landschap⁷ en opties voor inpassing;
- hinder voor omwonenden⁸;
- effecten op natuur;
- risico's voor de omgeving (met name de A58).

Vergelijk de alternatieven en varianten niet allen op hun absolute milieueffecten maar ook de milieueffecten ten opzichte van hun opbrengst (kWh).

3.2 Alternatieven intensieve veehouderij

3.2.1 Algemeen

De notitie R&D beschrijft dat de gemeente alternatieven voor de ontwikkelingen in de intensieve veehouderij gaat onderzoeken. Er worden drie alternatieven voorgesteld: een minimumalternatief, een maximumalternatief en een meest milieuvriendelijk alternatief. Het minimumalternatief gaat uit van het toestaan van alle ontvankelijke aanvragen minus de intensieve veehouderij, met andere woorden een alternatief zonder ontwikkelingsmogelijkheden van intensieve veehouderij. Het maximale alternatief gaat uit van het toestaan van alle ontvankelijke aanvragen inclusief intensieve veehouderij, met andere woorden een alternatief met ruimte voor ontwikkeling voor intensieve veehouderij.

⁶ Door de kleinschaligheid van het landschap (met veel woningen) en de aanwezigheid van grote en kleine natuurgebieden komt een groot deel van het gemeentelijke gebied mogelijk niet in aanmerking voor grootschalige toepassing van windenergie.

⁷ De Commissie raadt aan voor de kwalitatieve bepaling van de effecten op landschap gebruik te maken van visualisaties, fotomontages, duidelijk kaartmateriaal en deskundigen met voldoende lokale kennis. Voor een kwantitatieve visuele effectbepaling zijn de Commissie alleen zogenaamde Viewsheds bekend.

⁸ Met name akoestische overlast en slagschaduw, daarbij kan voor de varianten het aantal woningen binnen de geluid- en slagschaduwcontouren kwantitatief worden bepaald (aantal woningen per opgewekte kWh).

In de LOG's Stille Wille en Langereijt, die geen deel uitmaken van dit plan, is naast uitbreiding en omzetting in principe ook ruimte voor nieuwvestiging. In verwevingsgebieden kan, als aan de voorwaarden "duurzame locaties" wordt voldaan, nog bedrijfsvergroting in de intensieve veehouderij plaatsvinden. In extensiveringsgebieden wordt geen ruimte meer geboden voor groeien buiten het bestaande bouwblok en kan een actief verplaatsingsbeleid gehanteerd worden. In het MER zal duidelijk gemaakt moeten worden welke groei- en afnameopties met betrekking tot de (intensieve) veehouderij realistisch zijn, op welke locaties dit speelt en welke maatregelen daartoe getroffen dienen te worden.

De relatie tussen wat geregeld wordt in het bestemmingsplan (bouwblokgrrootte en bestemming) en wat geregeld wordt in de milieuvergunning (o.a. emissie in de intensieve veehouderij) is indirect. Het MER moet duidelijk maken wat deze relatie is, wat de speelruimte daarin is en hoe de gemeente de regie over bouwblokgrrootte en emissieplafond voeren, in de volgende twee paragrafen zijn hiervoor mogelijkheden omschreven.

3.2.2 Alternatievenonwikkeling

Milieugebruiksruimte

Voor het bepalen van de ontwikkelingsmogelijkheden voor het bestemmingsplan binnen de wettelijke en beleidskaders raadt de Commissie aan de milieugebruiksruimte te bepalen aan de hand van de volgende systematiek:

1. De omvang van de milieugebruiksruimte wordt bepaald door de wet- en regelgeving voor natuur, geur, luchtkwaliteit, geluid, licht en door de heersende milieubelasting.⁹ Ga ook in op provinciaal en landelijk beleid dat in ontwikkeling is.
2. Breng de behoefte aan uitbreiding, hervestiging en nieuwvestiging van intensieve veehouderij, rundveehouderij en niet-agrarische activiteiten in beeld.¹⁰
3. Bepaal aan de hand hiervan de netto verwachte toe- of afname voor de emissie van stikstofverbindingen, geur en fijn stof¹¹.
4. Stel op basis van de ruimte, de reële behoefte en de netto toe- of afname in stikstofemissie vast welke ruimte de gemeente aan (nieuwe) initiatieven wil en kan geven in het op te stellen bestemmingsplan. Als blijkt dat de milieugebruiksruimte onvoldoende is om te voorzien in de ontwikkelbehoefte, maak dan inzichtelijk welke (mitigerende) maatregelen genomen kunnen worden.

De Commissie merkt op dat in de huidige situatie sprake is van overschrijdingen van kritische depositiewaarden op de omringende Natura 2000-gebieden. Hierdoor is zeer waarschijnlijk dat er ten opzichte van de bestaande situatie geen milieugebruiksruimte is voor een toename van depositie van verzurende en vermestende stoffen ten opzichte van de bestaande situatie en gewerkt moet worden aan een afname van de depositie. Het kan derhalve een meerwaarde van het MER zijn om, naast de in de notitie R&D beschreven alternatieven, alternatieven te ontwikkelen die als uitkomst geen verdere verhoging van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden hebben. Dit verhoogt ook de kans op het realiseren van de doelstelling van het bestemmingsplan.

⁹ Aangezien het voornemen de ontwikkeling van intensieve veehouderij betreft, wordt deze milieugebruiksruimte vooral bepaald door de emissie van verzurende en vermestende stoffen, geur en fijn stof

¹⁰ Dit kan op basis van beschikbare informatie bij de gemeente (hierbij kan gedacht worden aan concrete aanvragen, meldingen van plannen of overwegingen/inventarisaties).

¹¹ Een fijn stof bepaling is voor dit plan-MER alleen nodig in de nabijheid van de A58.

3.2.3 Herverdeling en depositieafname

Door alternatieven uit te werken die depositie op Natura 2000- en andere natuurgebieden (waaronder WAV-gebieden) verminderen kan extra milieugebruiksruimte ontstaan. De Commissie geeft in overweging daarom verschillende herverdelingsvarianten uit te werken. Te denken valt aan:

- verlaging van de bestaande depositie¹² (in dit gebied vooral door maatregelen op het gebied van verkeer en veehouderij)
- herverdeling op bedrijfsniveau (waarbij omvang en technische maatregelen centraal staan)¹³
- herverdeling op gebiedsniveau (zoals de afwaartse beweging uit de reconstructie)

Herverdeling op gebiedsniveau kan op meer dan één manier worden uitgewerkt. Denkbaar zijn verschillende oplossingen in prioritering en fasering binnen het plangebied maar ook tussen de twee LOG's en het plangebied. Denk bijvoorbeeld ook aan saneren van niet gebruikte milieuvergunningen, herbestemmen van niet meer in agrarisch gebruik zijnde locaties en herbestemmen van locaties naar een agrarisch gebruik met minder milieubelasting.

Geef voor herverdelingvarianten op kaart op gebiedsniveau weer in welke mate bedrijfsbeëindiging en/of -hervestiging plaatsvindt. De Commissie adviseert aan te geven hoe een koppeling tussen 'bedrijfsbeëindigers' en 'uitplaatsers' enerzijds en 'groeiers op locatie' en 'hervestigers' anderzijds kan worden gemaakt. Geef aan hoe de realisatie van bedrijfsbeëindiging juridisch kan worden geborgd.

Maak bij gebruik van deze herverdelingsmogelijkheden inzichtelijk welke afname van depositie van verzurende en vermestende stoffen, geur de betreffende optie tot gevolg heeft en bepaal (los hiervan) de toename.

3.3 Meest milieuvriendelijk alternatief (mma)

Hoewel het in een plan-MER niet verplicht is, bevat de startnotitie een aanzet voor een mma. De Commissie adviseert om in het mma te onderzoeken of en hoe de situering van de windturbines en de situering, vormgeving en ontsluiting van de bebouwing voor de intensieve veehouderij in de directe omgeving elkaar positief kunnen beïnvloeden. De Commissie raadt aan een beeldkwaliteitsplan te maken met aandacht voor bijvoorbeeld:

- het gebruik maken of ontwerpen van een groen casco waarbinnen bedrijven inpasbaar zijn met optimale integratie van de verkeersontsluiting;
- toevoegen van passende landschapselementen (bosjes, houtwallen e.d.);
- vormgeving, richting en materiaalgebruik bij de gebouwen en inrichting van de erven.

Windenergie

Werk het mma uit op basis van de opstellingsvariant met de minste milieueffecten per opgewerkt kWh; bepaal dit op basis van een kwantitatieve analyse van de milieueffecten. De Commissie verwacht dat een groot opgesteld vermogen (dus hoge energieopbrengsten) daarbij goed scoort.

¹² Voor zover de gemeente daar invloed op heeft.

¹³ Geef hierbij aan hoe bij uitbreiding en modernisering van een bedrijf voorkomen kan worden dat een grotere uitstoot van verzurende en vermestende stoffen zal optreden.

3.4 Referentiesituatie en autonome ontwikkeling

De Commissie adviseert twee referentiesituaties uit te werken, namelijk:

- de bestaande toestand van het milieu in het studiegebied (huidige situatie). Maak, voor verzurende en vermestende stoffen, een schatting van het aandeel vergunde, maar niet daadwerkelijk aanwezige emissies¹⁴. Dit verschil is van belang voor de ontwikkelruimte van intensieve veehouderijen in Oirschot;
- de huidige situatie plus de te verwachten milieutoestand als gevolg van de autonome ontwikkeling.

Onder de 'autonome ontwikkeling' wordt verstaan: de toekomstige ontwikkeling van het milieu¹⁵, zonder dat de voorgenomen activiteit of één van de alternatieven wordt gerealiseerd. Aangezien de uitbreiding en verplaatsing van agrarische bedrijven onderdeel uitmaakt van het voornemen en een gevolg is van het Reconstructieplan, dient het Reconstructieplan niet meegenomen te worden in de autonome ontwikkeling. Het gaat om ontwikkelingen van de huidige activiteiten in het studiegebied en van nieuwe activiteiten waarover reeds is besloten

Beschrijf de achtergronddepositie van verzurende en vermestende verbindingen afkomstig overige activiteiten waaronder de aanwezige rundveehouderij in het plangebied. Ga hierbij in op de te verwachten beëindiging en groei van de rundveehouderijen in het studiegebied en betrek daarbij de verwachte groei en schaalvergroting van de sector bij opheffing van de melkquotering.

4. BESCHRIJVING MILIEUEFFECTEN

4.1 Algemeen

In het MER dienen alle relevante ontwikkelingen met mogelijk aanzienlijke milieueffecten belicht te worden die in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt. Bij de beschrijving van milieugevolgen dienen de effecten cumulatief in beeld gebracht te worden. Geef daarbij ook aan welke positieve milieueffecten bereikt (kunnen) worden.

De effectbeschrijving dient een detailniveau te hebben dat voldoende is voor de besluitvorming. Voor milieuaspecten waarvan de gevolgen naar verwachting ver onder de grenswaarden blijven is een globale effectbeschrijving voldoende. Bij (mogelijke) knelpunten (zoals bij depositie van verzurende/vermestende stoffen op kwetsbare natuur, fijn stof, geurhinder, geluidhinder van windturbines) dienen de effecten echter zo veel mogelijk kwantitatief beschreven te worden.

Om het voornemen te kunnen toetsen aan normen en beleid dient het MER de *maximale* milieugevolgen te beschrijven van de activiteiten die het bestemmingsplan mogelijk maken. Indien uit het MER blijkt dat deze activitei-

¹⁴ Theoretisch is ook een situatie mogelijk waarbij naast vergunde maar niet daadwerkelijk aanwezige emissies, er ook sprake is van activiteiten met emissies van verzurende en vermestende stoffen die in het huidige bestemmingsplan nog niet ruimtelijk mogelijk gemaakt zijn. Als dat zo is, betrek deze ook bij deze inschatting.

¹⁵ Binnen de mogelijkheden van het huidige bestemmingsplan en inclusief de vigerende wettelijke verplichtingen.

ten (kunnen) leiden tot overschrijdingssituaties dienen mitigerende maatregelen beschreven te worden.

4.2 Windaanbod

Windaanbod is de cruciale factor voor de energieopbrengst van windturbines en de vermeden emissies en daarmee belangrijk voor het nut en de noodzaak van het voornemen met betrekking tot windturbines (zie §2.1).

Beschrijf in het MER hoe de alternatieven scoren op windaanbod en wat de totale te verwachten energieopbrengst is van de alternatieven.

4.3 Natuur

4.3.1 Effecten

De gemeente Oirschot bevat ook buiten de beschermde natuurgebieden veel natuurwaarden. Het MER moet duidelijk maken welke gevolgen de voorgenomen plannen kunnen hebben op de natuur. Schets in het MER een algemeen beeld van de huidige situatie, de autonome ontwikkeling en de effecten op de natuur in het studiegebied. Geef aan welke kenmerkende habitats en soorten aanwezig zijn in het studiegebied en wat de autonome ontwikkeling van de natuur in het gebied is. Ga daarna in op de ingreep-effect relatie tussen de alternatieven en de in het plangebied aanwezige natuurwaarden. Geef daarvoor aan voor welke van deze dieren en planten aanzienlijke gevolgen te verwachten zijn, wat de aard van de gevolgen¹⁶ is en wat deze gevolgen voor de populaties betekenen. Beschrijf mitigerende maatregelen die de gevolgen kunnen beperken of voorkomen.

Ga voor de windturbines ook in op het ruimtebeslag en de verstoring van vogels. Ga per alternatief kort na of in de nabijheid van de alternatieven gemeenschappelijke vogelrust- en fourageerplaatsen zijn gelegen. Dit is relevant, omdat vogels ook met slechte zichtbaarheid naar hun slaappleats vliegen en de kans op aanvaringsrisico's dan groter is. Onderzoek of er belangrijke vogeltrekroutes in de buurt van de initiatieven zijn (barrièrewerking).

Ten aanzien van de voorgenomen locatie van de turbines langs de A58 voldoet het aanwezige flora- en faunarapport¹⁷. Indien volledig nieuwe locatiealternatieven aan de orde komen, is aanvullend natuuronderzoek nodig waarbij dezelfde werkwijze kan worden gevolgd.

Gebiedsbescherming

Beschrijf de effecten van de verschillende alternatieven op beschermde natuurgebieden, zoals Natura 2000-gebieden Kempenland West en Kampina & Oisterwijkse vennen en de ecologische hoofdstructuur (EHS) en de overige verzuringsgevoelige WAV-gebieden.¹⁸ Maak onderscheid tussen de verschil-

¹⁶ Geef aan of het gaat om vernietiging van leefgebied door bijvoorbeeld ruimtebeslag, verstoring door bijvoorbeeld licht en geluid, verdroging of vernatting door verandering van de waterhuishouding, versnippering door doorsnijdingen of barrièrewerking en vermeting en verzuring door bijvoorbeeld deposities van stikstof.

¹⁷ "Beoordeling van effecten op vogels, overige fauna en flora van vijf windturbines langs de A58 bij Kattenberg, Gemeente Oirschot" (Heunks, Kuijt en Prinsen, 2008).

¹⁸ Let op: naast Natura 2000 en de EHS gebieden zijn er andere beschermde gebieden, zoals beschermde natuurmonumenten (art. 10 Natuurbeschermingswet 1998), beschermde leefomgevingen (art. 19 Flora- en

lende gebieden en geef hiervan de status aan. Geef per gebied de begrenzingen van het gebied aan op kaart, inclusief een duidelijk beeld van de ligging van het plangebied. Bepaal voor de EHS wat de 'wezenlijke kenmerken en waarden' zijn, in hoeverre deze worden aangetast of versterkt en of de ontwikkelingen die in het bestemmingsplan mogelijk worden gemaakt passen binnen het toetsingskader voor de EHS.¹⁹

Soortenbescherming²⁰

Beschrijf welke door de Flora- en faunawet beschermde soorten te verwachten zijn in het plangebied, waar zij voorkomen en welk beschermingsregime voor de betreffende soort geldt.²¹ Ga in op de mogelijke gevolgen van het voornemen voor deze beschermde soorten²² en bepaal of verbodsbepalingen overtreden kunnen worden, zoals het verbod op het verstoren van een vaste rust- of verblijfplaats²³. Geef indien verbodsbepalingen overtreden kunnen worden aan welke invloed dit heeft op de staat van instandhouding van de betreffende soort. Beschrijf mitigerende en/of compenserende maatregelen die eventuele aantasting kunnen beperken of voorkomen.

4.3.2 Passende beoordeling

In de notitie R&D is beschreven dat naar verwachting een passende beoordeling nodig is voor de Natura 2000-gebieden. Neem de passende beoordeling op in het MER. Bij de beschrijving dienen de cumulatieve effecten in beeld gebracht te worden. Beschrijf in het MER:

- de instandhoudingsdoelstellingen, de staat van instandhouding en de kritische depositiewaarden voor de habitattypen in de Natura 2000-gebieden;
- de achtergrondconcentraties van de belangrijkste verzurende en vermestende stoffen (NH₃, NO_x, SO₂) in de natuurgebieden. Gebruik voor de bepaling van de achtergronddepositie recente gegevens;
- de toekomstige depositie van verzurende en vermestende stoffen op de natuurgebieden bij uitvoering van een van de alternatieven. Geef daarbij aan:
 - welk rekenmodel is gebruikt en wat de (on)nauwkeurigheid is van de berekeningen;
 - wat de maximale depositie is in een worst case situatie, waarbij alle bestaande bouwblokken maximaal, met inachtneming van de randvoorwaarden uit de Wet milieubeheer, benut worden voor (intensieve) veehouderij;

faunawet) en gebieden die vanwege internationale verdragen daartoe zijn aangewezen (art. 27 Natuurbeschermingswet 1998). Elk gebied kent zijn eigen beschermingsregime.

¹⁹ Het toetsingskader zoals beschreven in de Nota Ruimte, Spelregels EHS en provinciale uitwerkingen daarvan en de richtlijnen voor het compensatiebeginsel.

²⁰ Op de website www.minlnv.nl/natuurwetgeving is uitgebreide informatie te vinden over de soortenbescherming, waaronder de systematiek van de Flora- en faunawet en de vereisten voor het verkrijgen van ontheffingen voor verboden handelingen.

²¹ Op grond van de Flora- en faunawet en de daarop gebaseerde algemene maatregelen van bestuur en ministeriële regelingen bestaan er vier verschillende beschermingsregimes. Welk regime van toepassing is, is afhankelijk van de groep waartoe de soort behoort. Er wordt onderscheid gemaakt tussen de volgende categorieën: tabel 1 (algemene soorten), tabel 2 (overige soorten), tabel 3 (Bijlage IV Habitatrictlijn-/ bijlage 1 AMvB-soorten) en vogels.

²² Bij de inventarisatie van de beschermde soorten kan onder andere gebruik worden gemaakt van gegevens van het Natuurloket: www.natuurloket.nl en protocollen van de Gegevensautoriteit Natuur: www.gegevensautoriteitnatuur.nl.

²³ De verbodsbepalingen zijn opgenomen in art. 8 (planten) en 9 - 12 (dieren) van de Flora- en faunawet.

- of een toename te verwachten is aan depositie van vermestende/verzurende depositie in de Natura 2000-gebieden als gevolg van ontwikkelingen in de naburige gemeenten;
- de gevolgen van de vermestende/verzurende deposities op de natuur. Geef daarbij aan of er een (verdere) overschrijding is van de kritische depositiewaarden en of zekerheid kan worden verkregen dat het plan de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet aantast.²⁴
- de effecten van de windturbines op broed- en niet-broedvogels uit het Natura 2000-gebieden.

Maak inzichtelijk welke (mitigerende) maatregelen genomen kunnen worden en welk effect deze kunnen hebben. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het beperken van de kavelgrootte, bouwhoogte, eisen aan technische middelen om emissies te reduceren, bedrijfsverplaatsingen, saneren van niet gebruikte milieuvergunningen en herbestemmen van niet meer in agrarisch gebruik zijnde locaties.²⁵

4.4 Landschap en cultuurhistorie

Algemeen

Het plangebied heeft belangrijke landschappelijke en cultuurhistorische kwaliteiten. Beschrijf deze kwaliteiten, bijvoorbeeld aan de hand van het landschapsonwikkelingsplan, en beschrijf de effecten hierop.

Geef aan de hand van een bureauonderzoek aan waar zich archeologische waarden bevinden en vul dit (zo nodig) aan met inventariserend veldonderzoek. Beschrijf hoe nadelige effecten op cultuurhistorische waarden, waaronder eventueel aanwezige archeologische resten en karakteristieke elementen en patronen, kunnen worden voorkomen of beperkt. Geef ook aan in hoeverre het bestemmingplan de instandhouding van cultuurhistorisch belangrijke objecten faciliteert (bijvoorbeeld door functiewijziging mogelijk te maken).

Windenergie

Beschrijf en visualiseer in het MER voor alle alternatieven en varianten de landschappelijke gevolgen van de windturbines. Onderzoek daarvoor hoe de configuraties van windturbines zich verhouden tot de bestaande patronen en nieuwe ontwikkelingen in het landschap. Beschrijf opties voor inpassing en eventuele mitigerende maatregelen. Gebruik kwalitatieve en kwantitatieve zichtbaarheidsanalyses om de verschillende alternatieven en varianten te kunnen beoordelen op hun zichtbaarheid en hun impact op het bestaande landschap.²⁶

²⁴ Uit de wetgeving volgt dat een project alleen doorgang kan vinden als de natuurlijke kenmerken van de Natura 2000-gebieden niet aangetast worden of de zogenaamde ADC-toets met succes wordt doorlopen. Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:

A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? inclusief locatiealternatieven.

D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?

C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

²⁵ Een manier om de mogelijkheden van verplaatsing in beeld te brengen is het opzetten van een depositieboekhouding voor de betreffende Natura 2000-gebieden.

²⁶ De Commissie adviseert voor de kwalitatieve bepaling van de visuele effecten op landschap gebruik te maken van visualisaties, fotomontages, duidelijk kaartmateriaal en deskundigen met voldoende lokale kennis. Voor een kwantitatieve visuele effectbepaling zijn de Commissie alleen zogenaamde Viewsheds bekend.

Beschrijf hoe het voornemen (en eventueel toekomstige voornemens) past binnen de visie van de Rijksadviseur voor het Landschap, beschreven in “Windturbines in het Nederlandse landschap”.²⁷

De Notitie R&D geeft aan dat voor de lijnopstelling langs de A58 wordt gekozen. De Commissie is van mening dat opstelling in lijnen vanuit landschappelijk oogpunt alleen zinvol is, als er in het landschap ook lineaire elementen van een vergelijkbare maatvoering aanwezig zijn, zoals grote sluizencomplexen of zeedijken. De Commissie is van mening dat er een groot verschil in karakteristiek en maatvoering is tussen hoge windturbines²⁸ en kleinere en/of lagere elementen in het landschap, zoals wegbepanting, bebouwing, hoogspanningslijn, een spoorlijn of een autosnelweg. In het MER kan ook gebruik worden gemaakt van andere beoordelingscriteria zoals:

- een eigen karakteristiek van de opstelling, bijvoorbeeld door een autonome opstelling als groep van zeer grote puntelementen;
- herkenbaar en in waarde laten van (bestaande) landschapspatronen;
- een rustig en regelmatig beeld.

4.5 Risico's

Bepaal voor alle alternatieven en varianten van de windturbines de risicocontouren voor personen, wegen en (gas)leidingen en vergelijk de alternatieven op deze aspecten.

4.6 Verkeer, luchtkwaliteit, geur en geluid

Verkeer

Beschrijf (indien onderscheidend) de verkeersbewegingen die horen bij de verschillende alternatieven. Bepaal in hoeverre en waar mogelijk knelpunten kunnen ontstaan. Beschrijf, naast de genoemde aandachtspunten in de notitie R&D, de gevolgen voor de verkeersveiligheid van met name kwetsbare verkeersdeelnemers (fietsers).

Luchtkwaliteit

Om de alternatieven onderling en met de referenties te kunnen vergelijken is het noodzakelijk om de effecten op de luchtconcentraties van fijn stof (PM₁₀ en PM_{2,5}) en NO₂ te beschrijven, ook die onder de grenswaarden.²⁹ Daarbij kan gebruik worden gemaakt van berekeningen die voldoen aan de Regeling Beoordeling Luchtkwaliteit 2007. Presenteer de resultaten van de berekeningen middels verschilcontourenkaarten en geef per contour de hoeveelheid en ligging aan van woningen en andere gevoelige objecten en groepen.³⁰ Eenvoudige berekeningen volstaan wanneer hiermee keuzes tussen alternatieven en conclusies voldoende onderbouwd kunnen worden.

Geef aan of het initiatief deel uit maakt van het Nationaal Samenwerkingsprogramma Luchtkwaliteit (NSL). Indien het initiatief als 'in betekenende mate'-project deel is opgenomen in het Nationaal Samenwerkingsprogramma

²⁷ Sijmons, D., Windturbines in het Nederlandse landschap, Atelier Rijksbouwmeester, 2007.

²⁸ Tot 150 meter hoog, uitgaande van een masthoogte van 85-105 meter en een rotordiameter van 80 tot 90 meter. Bron: Ruimtelijke onderbouwing windturbinepark Kattenberg-Reedijk Oisterwijk en Oirschot, Essent Wind Nederland BV februari 2009.

²⁹ Ook onder de huidige luchtkwaliteitsgrenswaarden kunnen nog gezondheidseffecten optreden.

³⁰ Gebruik hiervoor de zogeheten Adres Codering Nederland (ACN)-bestanden. Denk bij gevoelige objecten aan kinderdagverblijven, scholen, verpleeg- en verzorgingshuizen en woningen. Gevoelige groepen zijn bijvoorbeeld kinderen, ouderen en mensen met long- of hartziekten.

Luchtkwaliteit (NSL), maak dan aannemelijk dat het project past binnen, of in ieder geval niet in strijd is met het NSL.³¹ Indien hierover gereede twijfel bestaat, adviseert de Commissie het voornemen te toetsen aan de luchtkwaliteitseisen zoals opgenomen in de Wet milieubeheer.

Indien het project zich als 'niet in betekenende mate' kwalificeert, dient aannemelijk te worden gemaakt dat de toename van de concentraties PM₁₀ en NO₂ niet de grenswaarde met meer dan 3 % overschrijdt. Maak duidelijk dat voldaan kan worden aan de anticumulatiebepaling opgenomen in het Besluit 'niet in betekenende mate bijdragen (luchtkwaliteitseisen)'.³²

Geur

De Commissie adviseert kwantitatief inzicht te geven in de mate van geurhinder. Geef inzicht in het aantal geurgehinderden, de mate van geurhinder en bepaal in hoeverre aan landelijke en gemeentelijke normen³³ voldaan wordt. Maak daarbij gebruik van kaarten met de huidige en toekomstige geurniveaus. Breng ook de mogelijke cumulatieve geurhinder door het voornemen in beeld. Maak in het MER duidelijk of er voor verschillende typen woningen en gebieden verschillende normen voor geurbelasting worden gehanteerd.

Geluid

Breng de bijdrage van de windturbines aan de geluidbelasting in de omgeving in beeld. Ga hierbij in op de ligging van geluidsgevoelige bestemmingen en mogelijke knelpunten in relatie tot de voorkeursgrenswaarde. Geef aan wat de consequenties hiervan zijn voor eventueel geluidbeleid voor het gebied. Geef aan of de alternatieven akoestische inpasbaar zijn en welke (bron)maatregelen daarvoor wellicht noodzakelijk zijn.

4.7 Bodem en water

Geef in het MER aan welke gebieden bekend zijn als bodembeschermingsgebied, grondwaterbeschermingsgebied, hydrologisch aandachtsgebied en verdroogd gebied en welke gevolgen de status van deze gebieden heeft voor de planonderdelen. Beschrijf in het MER de mogelijke effecten van alle relevante activiteiten op de bodemkwaliteit, geomorfologie, oppervlakte- en grondwater (kwantiteit en kwaliteit).

De Commissie adviseert de voor de m.e.r. relevante resultaten uit de Water-toets in het MER op te nemen. Geef aan in hoeverre afstemming met de waterbeheerder heeft plaatsgevonden.

³¹ Vergelijk daarvoor de projectgegevens (= projectkenmerken en de daarbij horende luchtkwaliteitseffecten) in het besluit met de projectgegevens opgenomen in het NSL.

³² Zie artikel 5 van deze AMvB. Van cumulatie kan sprake zijn als projecten gebruik (zullen) maken van dezelfde ontsluitingsstructuur en aan elkaar (zullen) grenzen, dan wel in elkaars directe nabijheid (zullen) zijn gelegen tot een afstand van ten hoogste 1000 meter vanaf de grens van de desbetreffende locatie of inrichting.

³³ Normen die zijn gesteld bij of krachtens de Wet geurhinder en veehouderij.

4.8 Gezondheid

Beschrijf in het MER de risico's met betrekking tot zoönosen (infectieziekten op veehouderijbedrijven die kunnen worden overgedragen van dieren op mensen) en de mogelijke maatregelen die getroffen kunnen worden om de risico's voor de omgeving te zoveel mogelijk te beperken³⁴.

Het Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport is van plan onderzoek te doen, in samenwerking met een consortium, naar de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen. De Commissie adviseert om ontwikkelingen op dit punt goed in de gaten te houden.

5. OVERIGE ASPECTEN

5.1 Windturbines: slagschaduwen

Bepaal in het MER voor alle alternatieven en varianten hoeveel woningen binnen de slagschaduwcontouren van de windturbines vallen.

5.2 Overig

Voor de onderdelen 'vergelijking van alternatieven', 'leemten in milieu-informatie' en 'samenvatting van het MER' heeft de Commissie geen aanbevelingen naast de wettelijke voorschriften.

5.3 Monitoring en evaluatie

Een goede monitoring van de milieugebruiksruimte en de effecten van ontwikkelingen en maatregelen daarop is essentieel om te kunnen beoordelen of en tot welke totale depositie uitbreidingen/verplaatsingen mogelijk zijn, en of er voldoende afname van depositie wordt bereikt. Daarom geeft de Commissie in overweging een depositieboekhouding op te zetten voor het gehele gebied. Dit maakt het eenvoudiger om per nieuw initiatief te beoordelen of dit wel of niet kan, en onder welke voorwaarden.

De Commissie adviseert het bevoegd gezag om bij het besluit aan te geven hoe en op welke termijn een evaluatieonderzoek verricht zal worden om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het verdient aanbeveling dat de initiatiefnemer in het MER een aanzet geeft tot dit evaluatieonderzoek en daarbij een verband legt met de geconstateerde leemten in informatie en onzekerheden.

³⁴ Maak hierbij gebruik van:

- het RIVM briefrapportnr. 215011002: Volksgezondheidsaspecten van veehouderijmegabedrijven in Nederland. Zoönosen en antibioticumresistentie;
- het Informatieblad Intensieve veehouderij en gezondheid van Bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid GGD'en Brabant/Zeealand en GGD Hart voor Brabant, Januari 2009.

5.4 Presentatie

Verduidelijk het voornemen en alternatieven door gebruik te maken van duidelijke tabellen en grafieken, fotomontages en visualisaties. De Commissie adviseert in één visueel toegankelijk overzicht de beoordeling van de alternatieven op de meest onderscheidende effecten te verwerken. Daarmee wordt de onderlinge vergelijking vergemakkelijkt. Neem in de effectvergelijking zo veel mogelijk kwantitatieve informatie op.

Gebruik in het MER recent kaartmateriaal (met legenda), dat de teksten inzichtelijk maakt en verduidelijkt. Voorzie kaarten van een duidelijke schaal en legenda. Neem in ieder geval op:

- een kaart op met daarop aangegeven alle gebruikte topografische aanduidingen;
- een kaart met de ligging van kwetsbare objecten (woningen), bestaande veehouderijbedrijven en de intensieve veehouderijen in de omgeving. Geef daarbij voor zover mogelijk aan wat de omvang is van deze bedrijven en op gebiedsniveau welke bedrijven op termijn zullen stoppen en welke zich willen doorontwikkelen;
- de ligging en begrenzing van Natura 2000-gebieden en andere (zeer) kwetsbare natuur in de nabijheid van het plangebied.

BIJLAGE 1: Projectgegevens reikwijdte en detailniveau plan-MER

Initiatiefnemer: Gemeenteraad van de gemeente Oirschot

Bevoegd gezag: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Oirschot

Besluit: vaststellen of wijzigen van het bestemmingsplan buitengebied

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994:

plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie:

- De oprichting, wijziging of uitbreiding van een inrichting voor het fokken, mesten of houden van pluimvee of varkens C14, D14;
- inrichting van het landelijk gebied C9, D9;
- oprichting van een windpark D22.2.

plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Procedurele gegevens:

aankondiging start procedure in de Staatscourant Nr. 12632 van 26 augustus 2009

adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 24 augustus 2009

advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 30 oktober 2009

Samenstelling van de werkgroep:

Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:

ir. S. Bokman
ir. P. van der Boom
mr. F.W.R. Evers (voorzitter)
drs. S.R.J. Jansen
ir. W.H.A.M. Keijsers
drs. W. Smal (secretaris)

Werkwijze Commissie bij advies reikwijdte en detailniveau:

In dit advies geeft de Commissie aan welke onderwerpen naar haar mening behandeld dienen te worden in het MER en met welke diepgang. De Commissie neemt hierbij de concept-notitie reikwijdte en detailniveau, of een vergelijkbaar door het bevoegde gezag toegezonden startdocument als uitgangspunt.

Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:

De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:

- Beleidsnota Buitengebied in Ontwikkeling Oirschot, Provincie Noord-Brabant, 20 juli 2004.
- Integrale visie Toerisme – Recreatie Gemeente Oirschot, Gemeente Oirschot, februari 2007.
- Rapport slagschaduw hinder voor het op te richten windpark Kattenberg-Reedijk, Van Grisven Advies, januari 2008.
- Fotovisualisatie van windpark Kattenberg in de gemeenten Oirschot en Oisterwijk, Van Grisven Advies, juni 2008.
- Quickscan flora en fauna LOG Langereijt, Bureau Meervelt, juli 2008.
- Beoordeling van effecten op vogels, overige fauna en flora van vijf windturbines langs A58 bij Kattenberg, gemeente Oirschot, Bureau Waardenburg BV, juli 2008.
- Archeologisch bureauonderzoek LOP Langereijt, SER milieudienst, 7 oktober 2008.
- Ruimtelijke Onderbouwing Windturbinepark Kattenberg-reedijk Oisterwijk en Oirschot, Bosch en van Rhijn, februari 2009.
- Concept PlanMER bestemmingsplan LOG Langereijt, SER Milieudienst, 25 mei 2009.
- Bestemmingsplan Buitengebied Oirschot, notitie reikwijdte en detailniveau plan-MER, Grontmij, 10 augustus 2009.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen

Advies over reikwijdte en detailniveau van het milieueffectrapport Bestemmingsplan Buitengebied Oirschot

De gemeente Oirschot wil een bestemmingsplan buitengebied opstellen. Omdat dit kaderstellend is voor toekomstige m.e.r.- (beoordelings)plichtige activiteiten èn omdat eventueel een passende beoordeling, volgens de Natuurbeschermingswet 1998 moet worden opgesteld wordt voor dit bestemmingsplan een plan-m.e.r.-procedure doorlopen. De gemeente heeft de Commissie voor de m.e.r. gevraagd om een advies over de reikwijdte en het detailniveau van dit plan-MER. Bevoegd gezag voor deze procedure is de gemeenteraad van Oirschot.

ISBN: 978-90-421-2868-2

Commissie voor de
milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht

T 030 - 234 76 66

F 030 - 233 12 95

E mer@eia.nl

w www.commissiemer.nl

